

EVAKUÁCIA, EVAKUAČNÁ BATOŽINA, IMPROVIZOVANÉ PROSTRIEDKY INDIVIDUÁLNEJ OCHRANY

Evakuácia je odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z ohrozeného územia. Vyhlasuje sa až po vyhlásení mimoriadnej situácie. Vykonáva sa z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území krátkodobo, s možným návratom osôb do 72 hodín dlhodobo, s možným návratom po 72 hodinách.

Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v § 3 ods. 10 uvádza, že evakuáciou sa rozumie odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z určitého územia. Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 328/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o evakuácii, ako všeobecne záväzný právny predpis jednoznačne stanovuje úlohy a opatrenia všetkým orgánom, organizáciám, právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a fyzickým osobám v oblasti ochrany obyvateľstva evakuáciou.

Na vykonanie a zabezpečenie evakuácie sa priebežne pripravujú evakuačné opatrenia a na praktické vykonanie evakuácie sú pripravené podmienky odborného zabezpečenia evakuácie v oblasti poriadkovej a bezpečnostnej, dopravnej, zdravotníckej, zásobovacej a veterinárnej.

Riadenie a zabezpečovanie evakuácie sa vykonáva na základe vopred spracovaných plánov evakuácie ministerstiev, ústredných orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, štátnych orgánov, obvodných úradov, obcí, právnických osôb a fyzických osôb podieľajúcich sa na evakuácii.

Evakuácia sa plánuje, zabezpečuje a vykonáva:

a) z okolia jadrového zariadenia,

1. z pásma A pre všetko obyvateľstvo,
2. z pásma B pre bezprostredne ohrozenú časť obyvateľstva,
3. z bližšie ohrozeného územia pre ohrozenú časť obyvateľstva, (veľkosť pásma ohrozenia určuje Rozhodnutím Úradu jadrového dozoru SR s odvolaním sa na zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

b) z územia ohrozeného kontamináciou pri havárii alebo pri inej mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemickej nebezpečnej látky, alebo inej biologickej látky,

c) z územia ohrozeného prielomovou vlnou pri havárii na vodnej stavbe,

d) z územia, na ktorom pôsobia následky živej pohromy, katastrofy, alebo teroristického útoku,

e) z územia určeného na zabezpečovanie úloh obrany štátu v čase vojny a vojnového stavu.

Riadenie evakuácie po jej vyhlásení

V objekte riadi evakuáciu právnická alebo fyzická osoba – podnikateľ prostredníctvom štábu civilnej ochrany.

V obci riadi a zabezpečuje evakuáciu starosta obce a prostredníctvom evakuačnej komisie obce alebo krízového štábu.

V okrese riadi a zabezpečuje evakuáciu prednosta okresného úradu a prostredníctvom evakuačnej komisie okresu alebo krízového štábu, ak je potrebné vykonať evakuáciu mimo územie obce v územnom obvode okresného úradu.

V územnom obvode kraja riadi a zabezpečuje evakuáciu prednosta okresného úradu v sídle kraja a prostredníctvom evakuačnej komisie kraja alebo krízového štábu, ak je potrebné vykonať evakuáciu mimo územný obvod okresného úradu.

Starosta obce, primátor, prednosta okresného úradu a prednosta okresného úradu v sídle kraja si môže vytvoriť evakuačnú komisiu ako svoj odborný poradný orgán.

Základné úlohy a opatrenia pri riadení, vykonávaní a zabezpečovaní evakuácie po jej vyhlásení:

V prvom rade:

- analyzovať situáciu po vyhlásení mimoriadnej situácie,
- vyhlásiť evakuáciu, resp. odporučiť jej vyhlásenie príslušnému orgánu,
- zvolať evakuačnú komisiu resp. štáb, podľa potreby prizvať odborne spôsobilých pracovníkov a zabezpečiť ich informovanosť,
- určiť časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území,
- vyrozumieť obyvateľstvo o vyhlásení evakuácie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov alebo miestnych informačných prostriedkov,
- vydať pokyn na spohotovenie evakuačných zariadení,
- vydať pokyn na evakuáciu zvierat a vecí (na základe rozhodnutia evakuačnej komisie),

Počas evakuácie:

- riadiť evakuáciu prostredníctvom evakuačnej komisie alebo štábu,
- vydať pokyny na riešenie a zabezpečenie evakuačných opatrení,
- vydať pokyny na plnenie úloh odborného zabezpečenia evakuácie na úseku poriadkového a bezpečnostného, dopravného, zdravotníckeho, zásobovacieho, veterinárneho a to najmä:
 - zabezpečiť uzatvorenie priestorov, z ktorých sa vykonáva evakuácia,
 - zabezpečiť kontrolu osôb vstupujúcich do evakuovaného priestoru a ochranu majetku občanov v evakuovaných priestoroch,
 - zabezpečiť prípravu, pristavenie dopravných prostriedkov, nástup evakuovaných a vykonanie prepravy,
 - zabezpečiť poskytnutie základnej zdravotníckej pomoci,
 - zabezpečiť núdzové zásobovanie a stravovanie,
 - zabezpečiť núdzové ubytovanie – určiť na základe vzniknutej situácie časové uprednostnenie niektorých skupín obyvateľstva, najmä deti zo škôl a školských zariadení, chorých zo zdravotníckych zariadení atď.,

- zabezpečiť opatrenia na usmernenie samovoľnej evakuácie,
- zabezpečiť opatrenia v prípade evakuácie zvierat a vecí,
- riadiť a zabezpečovať systém podávania informácií.

Po ukončení evakuácie:

Zabezpečiť zdravotné prehliadky osôb, ktoré sa podieľali na zabezpečovaní a vykonávaní evakuácie.

Ako riadiť evakuáciu

- vyrozumieť obyvateľstvo o vyhlásení evakuácie,
- určiť hlavné miesto riadenia evakuácie,
- zvolať evakuačnú komisiu, resp. štáb,
- vydať príkaz na vykonanie evakuácie,
- vydať pokyny na riešenie odborného zabezpečenia evakuácie,
- určiť časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území,
- vydať pokyn pre predkladanie správ, hlásení a informácií o zabezpečovaní a vykonaní evakuácie,
- informovať o priebehu evakuácie nadriadený orgán (odbor civilnej ochrany a krízového riadenia obvodného úradu, sekciu KMCO MV SR).

Čo robiť v prípade vyhlásenie evakuácie štátnymi orgánmi, alebo ak je potrebné rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, ktoré je potrebné opustiť, vykonajte nasledovné opatrenia:

- Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
- Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.)
- Uzamknite byt.
- Presvedčte sa, či Vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- V prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
- Sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas atď., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození.
- Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- Použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela.
- Priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možností kolmo na smer vetra.
- Vždy zachovávajte rozvahu!

Je potrebné pripraviť si evakuačnú batožinu:

Odporúčaná hmotnosť úkrytovej batožiny: 10 – 15 kg

Odporúčaná hmotnosť evakuačnej batožiny: do 25 kg pre deti a do 50 kg pre dospelých

Čo vám nesmie chýbať v evakuačnej batožine?

- Osobné doklady, dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov.
- Osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby.
- Základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2 – 3 dni.
- Predmety osobnej hygieny a dennej potreby.
- Náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť.
- Prikryvka, spací vak.
- Vrecková lampa, sviečka a zápalky.
- Ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón).
- Pre deti nezabudnite pribaliť hračku.

Zásady správania sa v úkrytoch

- Správajte sa zodpovedne a riadte sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu.
- Neplytvajte vodou a potravinami.
- Udržujte čistotu a poriadok.
- Nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno.
- Chovajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte.
- Nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu

- Zbrane všetkého druhu, alkohol, iné návykové látky, zapáchajúce a ľahko zápalné látky.
- Objemné predmety, kočíky, periny a pod.
- Domáce zvieratá, psy, mačky a iné.
- Zapaľovače, cigarety, ponorné variče, jedlá podliehajúce rýchlemu znehodnoteniu.

IMPROVIZOVANÁ OCHRANA DÝCHACÍCH CIEST A POVRCHU TELA

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- presune osôb do úkrytov,
- úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou,
- prekonávaní zamoreného priestoru,
- evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiahnuť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a podobne). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápačské, plavecké, lyžiarske a podobne). Vetracie prieduchy na okuliaroch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použité ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohaviciach. Netesnené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odeve je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čižmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- celý povrch tela musí byť zakrytý,
- všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,

- na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.